

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a Mgr. Evy Kyselé v právní věci žalobce: **I. S.**, zastoupeného Mgr. Marcelou Valtrovou, advokátkou, se sídlem v Černošicích, Školní 1238, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 12. 2004, č. j. 30 Az 424/2003 – 28,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 12. 2004, č. j. 30 Az 424/2003 – 28, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové byla zamítnuta žaloba žalobce proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 12. 2003, č. j. OAM–2873/VL-10-K03-2003, jímž bylo rozhodnuto, že se žalobci azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje a na cizince se podle § 91 téhož zákona nevztahuje překážka vycestování. V odůvodnění se ve vztahu k souzené věci uvádí, že žalobce sice v průběhu správního řízení a v žalobě uvedl důvody, které by bylo možné označit za národnostní nebo etnické, ale žalovaný se s nimi dostatečně vypořádal v napadeném rozhodnutí, kde své závěry zdůvodnil tím, že z použitých informačních zdrojů vyplývá, že všeobecně etnické problémy v Africe přetrvávají, politický systém v Pobřeží slonoviny však prakticky jakékoliv pronásledování etnika vylučuje. Eventuální excesy lze řešit v rámci platného zákonodárství. Podle dostupných zpráv je v zemi od 17. 10. 2002 dodržováno příměří, na které dohlížejí francouzské vojenské jednotky a zprávy se nezmiňují o jakémkoli porušení příměří ve městě A., kde žalobce žil, či výskytu střelby a přítomnosti vojenských

jednotek ve městě, o nichž se žalobce vyjadřoval. Žalobce se po zabití svých příbuzných (otce a dvou bratrů) neobrátil s žádostí o pomoc na příslušné státní orgány své země a nepožadoval prošetření celého případu. Proto je krajský soud přesvědčen, že žalovaný postupoval správně a v souladu s ustanovením § 12 zákona o azylu, když žalobci azyl neudělil, neboť důvody, které uvedl, nelze podřadit pod žádný z důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Také výrok o neudělení azylu za účelem sloučení rodiny (§ 13 odst. 1, 2 zákona o azylu) a výrok o neudělení humanitárního azylu (§ 14 zákona o azylu) považoval za správný a zákonný. Neshledal-li žalovaný správní orgán u žalobce existenci překážek vycestování, postupoval podle krajského soudu v souladu s ustanovením § 91 odst. 1 zákona o azylu. Z informací o zemi původu a z údajů uváděných žalobcem nelze totiž učinit závěr, že by náležel k osobám ohrožených skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu zmíněného ustanovení zákona o azylu. Krajský soud uzavřel, že žalovaný zjistil skutkový stav pro posouzení možnosti udělení azylu žalobci dostatečně, napadené rozhodnutí je v souladu se zákonem a vady správního řízení rovněž neshledal.

Včasnou kasační stížností žalobce (dále též „stěžovatel“) napadl tento rozsudek z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že řízení u žalovaného správního orgánu je zatíženo vadami spočívajícími v tom, že správní orgán nevyšel při svém rozhodování ze spolehlivě zjištěného stavu věci, neopatřil si potřebné podklady pro rozhodnutí a dostatečně se nevypořádal s provedenými důkazy. Tyto závažné vady podle názoru stěžovatele ovlivnily i zákonnost rozhodnutí žalovaného. Je toho názoru, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu stanovené v § 12 zákona o azylu a vztahují se na něho překážky vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Jelikož vady řízení před správním orgánem vytykal původně již v žalobě, měl soud rozhodnutí žalovaného zrušit. Stěžovatel konkrétně nesouhlasil se závěry žalovaného o tom, že je prakticky vyloučeno jakékoliv pronásledování etnika na Pobřeží slonoviny a dále, že eventuální excesy lze řešit v rámci platného zákonodárství. Také informace o tom, že je v zemi od 17. 10. 2002 dodržováno za dohledu francouzských vojenských jednotek příměří, které ve stěžovatelovém městě nebylo porušeno, jsou v rozporu s údaji obsaženými mj. ve zprávě Human Rights Watch shrnující období od roku 1999 do roku 2004, ale také ve Zprávě Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv v Pobřeží slonoviny. Zde se např. uvádí, že problémy, které jsou jádrem konfliktu v Pobřeží slonoviny – zneužívání etnické příslušnosti k politickým cílům, stejně jako korupce neztratily na intenzitě. Armáda Pobřeží slonoviny, policejní síly, provládní milice a bojovníci z různých povstaleckých frakcí od roku 1999 beztrestně hrubě porušovaly mezinárodní humanitární právo a lidská práva. Od roku 2000 přestaly státní bezpečnostní síly a jejich spojenecké milice chránit obyvatelstvo. Občanská válka byla poznamenána zvěrstvy oběma válčícími tábory, především mnoha masakry, násilím a zneužíváním dětských vojáků. Ačkoliv se prezident G. zavázal k nastolení právního státu a k potrestání spáchaných zločinů, jím jmenovaná vláda ani představitelé vzbouřenců nepřijali žádná opatření, aby se vyšetřily spáchané zločiny a potrestali jejich viníci. Naopak během vnitřního konfliktu (od září 2002 do ledna 2003) a během následné politické krize prováděly státní bezpečnostní služby a další provládní síly časté a někdy systematické prověrky, zadržování a útoky na předpokládané (na základě jejich etnické, národní, náboženské a politické příslušnosti) stoupence povstalců. Vládní politika zároveň civilisty podporovala v přesvědčení, že nebudou stíháni za spáchané zločiny, což přispělo k rozvoji a beztrestnosti těchto skupin v A. i na venkově. Tyto skupiny tvořené především mladými stoupenci strany prezidenta G., představovaly prostředek zastrašování a agrese vůči představitelům politické opozice a těm, kteří vzhledem ke svému náboženství, etnické příslušnosti nebo národnosti mohli být pokládáni za odpůrce vlády (především muslimové, obyvatelstvo severu a

přistěhovalci ze západní Afriky). Bezprostředně po ukončení občanské války byl násilně rozeznán a utopen v krvi vládními bezpečnostními silami protestní pochod zorganizovaný opozičními skupinami A. Místní skupiny na ochranu lidských práv a přestavitelé sdružení obětí poukázali na 105 zabitých, 209 zraněných civilistů a na dvacítku osob, které zmizely poté, co byly zadrženy členy vládních pořádkových sil a provládnicích milic. I když se válka znovu nerozpoutala, země zůstala rozdělena a vládne tam nejistá situace, stav ani válečný, ani mírový, bezpečnost v zemi je pochybná, polarizovaná s ohledem na etnickou, náboženskou a politickou příslušnost. Vláda nepředává zločince a pachatele násilí a zneužívání spravedlnosti, bezpečnostní síly operují dle vlastního uvážení s vědomím vlastní beztrestnosti. Pokud se týká podmínek ve vězení, přetrvává kruté a surové jednání, někdy až týrání. Svévlná věznění a zadržování jsou běžná, množství osob bylo po dlouhou dobu zadržováno bez řádného procesu. Soudnictví není zárukou řádného procesu. I přesto, že provládní síly se již tolik nezaměřují na muslimy s podezřením, že mají vazby na rebely, jsou muslimové a stoupenci původních (domorodých) náboženství předmětem diskriminace.

Z uvedeného je patrné, že tvrzení správního orgánu o tom, že politický systém země původu stěžovatele prakticky vylučuje pronásledování etnika a exces lze řešit v rámci platného zákonodárství, je naprosto odtržené od reality a že žalovaný zcela pominul informace dokládající, jak jsou zákony platné v Pobřeží slonoviny prosazovány a uplatňovány v reálném životě. Žalovaný správní orgán se také vůbec nevypořádal se skutečností, že stěžovatel je muslim. Jak vyplývá ze zprávy Ministerstva zahraničí USA, s ohledem na skutečnost, že většina rebelů byli stoupenci islámu, byli muslimové předmětem diskriminace. Správní orgán navzdory této skutečnosti dospěl k závěru, že stěžovatel se měl se svým případem obrátit na příslušné orgány své země a požadovat prošetření celé věci. Je evidentní, že tento závěr učinil správní orgán bez toho, aby byl seznámen se situací a poměry v Pobřeží slonoviny. Namísto toho, aby tak učinil a následně vyhodnotil konkrétní situaci stěžovatele ve všech jejích aspektech, ve svém rozhodnutí pouze odcitoval namátkově vybraná obecná tvrzení z opatřených informačních zdrojů. Odůvodnění rozhodnutí správního orgánu svědčí o tom, že se dostatečně nevypořádal se všemi podklady, které si k rozhodnutí opatřil. Stěžovatel cítí pod dojmem vlastních zkušeností a s ohledem na osud své rodiny obavu a strach z pronásledování ve státě, jehož je občanem, a to z důvodu své národnosti a náboženství. Vláda Pobřeží slonoviny není schopna práva národnostních menšin účinně ochránit, naopak provládní síly se sami dopouštějí národnostně a nábožensky motivovaných útoků. Proto hrozí, že by mohl být stěžovatel v zemi svého původu ohrožen na životě. Poukázal na znění ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu. Navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení a rovněž požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a uvedl, že jeho rozhodnutí i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Konstatoval, že stěžovatelovy potíže nelze považovat za pronásledování dle § 2 odst. 6 zákona o azylu. Jeho potíže nedosáhly ani takového charakteru a intenzity, aby je bylo možné považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Neobrátil-li se na příslušné státní orgány země původu, nelze předjímat, že by takovou situaci podporovaly či tolerovaly. Podklady, které pro své rozhodnutí pořídil, říkají, že stěžovatelovy potíže je možné řešit v rámci platného zákonodárství. On však svou situaci řešil odjezdem ze země původu. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti a žádost o přiznání odkladného účinku nepodpořil.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační

stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že jeho úkolem v tomto řízení není znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, ale toliko přezkoumat, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s. specifikované stěžovatelem.

Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. představuje tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Dle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod (písm. a)), nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště (písm. b)). Za pronásledování se pak ve smyslu ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována, či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatel od počátku správního řízení tvrdil v zásadě stejné důvody, pro které žádá v České republice o azyl. Už v žádosti o udělení azylu podané dne 14. 6. 2003 uvedl, že ze své vlasti odešel 10. 1. 2003 ze strachu z vojáků a dodal, že asi měsíc před odjezdem vtrhli v noci do jejich domu vojáci a zabili jeho otce a bratra. On proto utekl oknem a schoval se. Poté, co uslyšel střelbu, z místa uprchl. Na ulici narazil na další skupinu vojáků, kteří se ho ptali, kam jde. Pověděl jim, co se stalo, a že má strach, načež ho jeden z nich povalil na zem a druhý udeřil pažbou do hlavy, až ztratil vědomí. Neví, jak se dostal do nemocnice, ale v noci odtamtud utekl a ukrýval se v mešitě s ostatními příslušníky jeho etnika, kteří měli rovněž strach z vojáků, až do doby, než se mu podařilo za pomoci věřících ze země odletět do České republiky, o níž věděl, že se tam neválčí. V případě návratu se obává o svůj život. Vlastnoručně psané prohlášení k důvodům, pro něž žádá udělení azylu neučinil, protože neumí psát. V pohovoru s pracovníkem žalovaného uvedl, že náleží k etnické skupině D. O., pochází ze severu země, z města A. a vyznává islám. Uvedl, že v jeho zemi je válka, jeho otec a dva bratři byli zabiti a on chtěl dosáhnout ochrany formou azylu. Sdělil, že vedoucí politická strana tvrdí, že všichni severané podporují opoziční stranu R., proto když vojáci narazí na severany, bijí je nebo i zabijí. On ani jeho příbuzní však nebyli politicky aktivní. Má za to, že jeho rodiče byli zabiti pro svou příslušnost k etniku D., na dotaz upřesnil, že zabiti byli jeho bratři a otec. Rozpor odůvodnil tím, že do školy nechodil a francouzštinu se neučil, takže mohlo dojít k nedorozumění. Upřesnil také, že měl tři bratry, dva z nich byli zabiti a třetí žije s matkou v Pobřeží slonoviny. K tvrzení předestřenému pracovníkem žalovaného, že podle zpráv z Pobřeží slonoviny je v zemi dodržováno příměří a země je bez vážnějších nepokojů, uvedl, že když odjížděl,

situace nebyla bezpečná a nemyslí si, že by potíže v jeho zemi mohly ustát ze dne na den. Zopakoval, že jeho příbuzní byli zabiti. Nedokázal rozlišit, zda vojáci, kteří byli ve městě, byli rebelové nebo provládní. O azylu požádal až po propuštění z vězení, kde si odpykával trest za užití padělaného pasu (o vlastní byl okraden a chtěl si obstarat nový v zahraničí, kde je ambasáda jeho země).

Podle § 32 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen „správní řád“, „s. ř.“) je správní orgán povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom není vázán jen návrhy účastníků řízení.

Řízení o udělení azylu je specifickým typem správního řízení, v němž se pokud jde o zjištění skutkového stavu věci potřebného pro rozhodnutí, zda se žadateli azyl uděluje či nikoliv, primárně klade důraz na jeho výpověď. Je na žadateli, aby uvedl skutečnosti, které ho vedly k odchodu ze země původu a pro které v České republice žádá o poskytnutí ochrany formou azylu. Úkolem správního orgánu pak je dát mu v průběhu správního řízení možnost, aby souvisle vylíčil všechny podstatné okolnosti, vyhodnotit jejich věrohodnost a poté zjistit, zda jsou podřaditelné pod některé z ustanovení zákona o azylu umožňujících jeho udělení. Nejvyšší správní soud judikoval, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57).

Stěžovatel jako žadatel o azyl konstantně v průběhu celého správního řízení uváděl, že jeho obavy o život pramení z incidentu, při němž byli vojáci zabiti jeho příbuzní a on unikl podobnému osudu útekem, při kterém byl zraněn, musel se skrývat a využil možnosti za pomoci přátel odcestovat do bezpečné země. Stejně jako otec a bratři náleží k etniku D., je muslim a žil na severu země v městě A. Podle jeho slov jsou severané podezírání vládními silami z podpory opozice a i jiní příslušníci jeho etnika mají ve své zemi rozdělené nepokoje problémy, vyslovil domněnku, že etnická příslušnost mohla být příčinou zabítí jeho otce. Žalovaný správní orgán vyhodnotil jeho výpověď jako nepřesvědčivou a nevěrohodnou, když poukázal na to, že stěžovatel neví, jací vojáci či četníci zabili jeho příbuzné, rozpory mezi údaji v žádosti a při pohovoru v tom, zda byli zabiti jeho rodiče či otec a bratři a absenci motivu činu. Poukaz na příslušnost otce a bratrů k etniku D. a jeho nedobrou situaci v zemi nepovažoval za relevantní vzhledem k tomu, že žadatel žádné dřívější potíže neuvedl a navíc žil ve městě A. Tento závěr podložil zprávou Ministerstva zahraničních věcí ČR č. j. 130039/2003-LP, podle níž všeobecně etnické problémy v Africe přetrvávají, politický systém v Pobřeží slonoviny však prakticky jakékoli pronásledování etnika vylučuje. Eventuální excesy lze řešit v rámci platného zákonodárství. Svůj názor, že stěžovatel nebyl pronásledován, podpořil informací ČTK, podle níž je v zemi od 17. 10. 2002 dodržováno příměří, na které dohlížejí francouzské vojenské jednotky a zprávy se nezmiňují o jakémkoli porušení příměří v městě A., kde žadatel žil, či výskytu střelby a zvýšené přítomnosti vojenských jednotek ve městě, o nichž žadatel mluvil.

Na rozdíl od krajského soudu, který dospěl k závěru, že se žalovaný s tvrzeními žalobce o národnostních či etnických potížích dostatečně vypořádal, Nejvyšší správní soud tento názor nesdílí. Naopak má za to, že přístup žalovaného k posouzení případu stěžovatele byl formalistický, postrádal hlubší vhled do situace, v jaké se stěžovatel před odchodem z vlasti ne vlastní vinou ocitl, v kontextu událostí charakterizujících složité období, jakým Pobřeží slonoviny v rozhodné době procházelo. Žalovaný se zaměřil na hledání

rozporů v tvrzení žadatele o azyl a i když jeho příběh vyznívá v průběhu celého správního řízení v zásadě shodně, neuvěřil ani po upřesňujících dotazech tomu, že by snad nepřesnosti mohly být způsobeny překladem a tím, že stěžovatel nevládne francouzštinou tak dobře jako rodným jazykem, protože nechodil do školy a je negramotný. Podle názoru Nejvyššího správního soudu nelze toliko uvést, že výpověď žadatele není přesvědčivá či věrohodná, žalovaný měl říci, kterým konkrétním tvrzením neuvěřil a proč. Z odůvodnění jeho rozhodnutí není zřejmé, zda kvůli nesrovnalostem ve vyjádřeních stěžovatele považoval za vyloučené, že k zabití jeho příbuzných vůbec došlo, či je pouze nejisté, kteří z nich byli zabiti, nebo z jakého důvodu se tak stalo a není rovněž jasné, proč nepovažoval za relevantní příslušnost otce k etniku D. na podkladě tvrzení, že stěžovatel žádné dřívější potíže neuvedl a žil ve městě A. Tvrzení stěžovatele uváděná v průběhu celého správního řízení jako celek žalovaný nevyvrátil, ale ani zřetelně neuvedl, kterým z nich uvěřil a kterým ne. Podložení závěru, že se v případě stěžovatele nejedná o pronásledování, pouze informací ČTK o dodržování příměří v zemi od 17. 10. 2002, rovněž není dostačující. Ze zpráv České tiskové kanceláře, které jsou součástí správního spisu, avšak v rozhodnutí žalovaného nebyly zmíněny, je zřejmé, že *příměří bylo po pěti týdnech porušeno a na západě došlo k útoku vládních vrtulníků v místech ovládaných povstalci, při němž údajně zemřelo mnoho lidí. Po nezdařeném zářijovém pokusu o převrat přišly v zemi o život stovky lidí a desetitisíce byly vyhnány z domovů. Příměří sice zabraňuje dalším bojům, ale rozdělilo zemi na dvě části a zvýšilo již tak velké napětí mezi muslimským severem, ovládaným povstalci, a jihem, který kontrolují síly věrné prezidentovi (z 27. 11. 2002). Z přehledu událostí v zemi původu stěžovatele, rovněž pocházejícího z ČTK, založeného do správního spisu, se podává, že podle armády porušili dne 23. 10. 2002 rebelové příměří a znovu údajně 27. 11. 2002, 30. 11. 2002 vzplály na Pobřeží slonoviny nové boje, 2. 12. 2002 armáda dobyla město držené povstalci, 6. 12. 2002 hovoří svědkové o mnoha obětech bojů, 9. 12. 2002 nejméně 150 mrtvých na západě země, 12. 12. 2002 tisíce mladíků uposlechlly výzvu k mobilizaci, 18. 12. 2002 opět propukly boje mezi povstalci a armádou, 19. 12. 2002 povstalci znovu dobyli klíčové město Man, 22. 12. 2002 francouzští vojáci zahnali povstalce na ústup a 29. 12. 2002 ozbrojené střety mezi Francouzi a rebely. Už tyto informace samy o sobě zpochybňují správnost přesvědčení žalovaného správního orgánu, že po uzavření příměří dne 17. 10. 2002 zavládl v zemi klid, takže stěžovateli pronásledování (opodstatněné obavy o život) nehrozilo. To, že strohé prameny, jež si žalovaný jako podklad pro své rozhodnutí opatřil, neobsahují zprávy o výskytu střelby právě ve městě A., kde stěžovatel žil, ještě neznamená prokázání, že k ní skutečně nedošlo. V zemi, kde nejsou dosud známy přesné počty civilistů zabitých v průběhu vleklého vnitřního konfliktu a jsou objevovány masové hroby sympatizantů obou zneprátelených stran (viz zpráva MZ USA z 31. 3. 2003), nelze očekávat, že se každá střelba v konkrétním městě objeví ve zpravodajství středoevropské země. Rozhodně nelze výběr zpráv o situaci v Pobřeží slonoviny, jak jej provedl žalovaný správní orgán, považovat za dostačující k vyvrácení stěžovatelových tvrzení, že měl důvod se ve své zemi obávat o svůj život. Nejvyšší správní soud je toho mínění, že na podkladě informací shromážděných žalovaným takový závěr učinit nelze. Žalovaný vycházel při zjišťování situace v zemi původu žalobce pro účely posouzení naplnění podmínek pro udělení azylu uvedených v § 12 zákona o azylu (kromě zpráv ČTK) ze dvou základních dokumentů: *Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2002, vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených států dne 31. 3. 2003* a *z Informace Ministerstva zahraničních věcí č. j. 130039/2003-LP ze dne 9. 9. 2003*. Z nich však extrahoval pouze takové skutečnosti, které svědčily pro závěr o tom, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu. Ty skutečnosti, které jsou ze shromážděných podkladů, jež jsou součástí správního spisu, patrné a vyznívají opačně, zcela pominul a v odůvodnění svého rozhodnutí se s nimi nevypořádal. Ze zprávy MZ USA kromě toho, co žalovaný převzal do svého rozhodnutí, plyne např. i to, že vláda*

neměla vždy bezpečnostní síly pod faktickou kontrolou, objevovaly se četné věrohodné zprávy o případech, v nichž bezpečnostní síly jednaly nezávisle na jejich pokynech. V armádě existovaly značné rozkoly na základě etnických, náboženských a politických příslušností. Z téhož pramene pochází informace o tom, že se po povstání 19. 9. 2002 jak vláda tak povstalecké síly dopustily vážných porušení lidských práv. Příslušníci bezpečnostních sil spáchali více než 200 mimosoudních zabití během toho roku a došlo k několika případům evidentního zmizení. Po převratu bylo nalezeno několik masových hrobů. Vláda obecně pachatele většiny porušení pravomocí nepostavila před soud. Náboženská svoboda byla vládou obecně respektována, ačkoli muslimové a vyznavači místních domorodých náboženství byli terčem diskriminace. Došlo k případům střetů mezi etniky; společenská diskriminace na základě příslušnosti k etniku je i nadále problémem. I respektování lidských práv ze strany vzbouřenců bylo nesmírně špatné. V B. a na jiných místech na severu zabili mnoho osob, včetně civilistů, a popravili asi 100 četníků, kteří byli pohřbeni v masovém hrobě. Poblíž západního města M. byly objeveny masové hroby četníků a civilistů, které vzbouřenci zabili. Svévolně zatýkali a zadržovali osoby a prováděli svévolné nahodilé soudní procesy. Na sklonku listopadu skupiny vzbouřenců zabraly klíčová města v severozápadním regionu země ve zjevné součinnosti se skupinou vzbouřenců, která měla pod kontrolou sever. Objevily se věrohodné zprávy o násilnostech rebelů proti místním obyvatelům, včetně podřezávání hrdel, vykuchávání, skupinového znásilňování žen atd. Neexistují žádné potvrzené údaje o skutečném počtu civilistů, kteří byli zabiti, zadrženi nebo šikanováni v severní nebo západní části země. Ačkoli je v ústavě zakotvena náboženská svoboda a vláda toto právo obecně respektovala, po 19. září se zaměřila na jedince, o nichž se domnívala, že jsou pachateli nebo příznivci povstání, a kteří byli často muslimové. Poslední věta je součástí kapitoly o dodržování občanských svobod, včetně náboženské svobody. Ve správním spise je však založena pouze její část. Je tedy zřejmé, že podklady, které si žalovaný správní orgán o situaci v zemi původu stěžovatele v rozhodném roce 2002 opatřil, nejsou úplné. Ačkoli stěžovatel uvedl, že je muslim a pochází ze severu země, žalovaný se s informacemi, jež jsou ze shromážděných zpráv zřejmé a náboženství obyvatel Pobřeží slonoviny se týkají, nevypořádal. V tomto směru lze námitce stěžovatele uvedené v kasační stížnosti přisvědčit. Druhý hlavní pramen informací o zemi původu, který vzal žalovaný v úvahu při hodnocení naplnění podmínek pro udělení azylu žadateli, podle názoru Nejvyššího správního soudu nevyvrací tvrzení žadatele, že příslušníci etnika D. mají v Pobřeží slonoviny potíže ani náznak toho, že smrt jeho otce a bratrů, příslušníků téhož etnika, s tím mohla souviset. Dotazem Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky na odbor lidských práv Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 25. 8. 2003 totiž bylo zjišťováno, zda v Pobřeží slonoviny dochází v současnosti k pronásledování nějaké etnické skupiny. Nebyly tedy požadovány (ani poskytnuty) informace vztahující se k době, o níž stěžovatel hovořil a které bezprostředně předcházela jeho odchodu ze země (listopad 2002 až leden 2003). Proto odpověď, že všeobecně etnické problémy v Africe přetrvávají, politický systém v Pobřeží slonoviny však prakticky jakékoliv pronásledování etnika vylučuje; eventuální excesy lze řešit v rámci platného zákonodárství v zemi, neosvětluje, zda je tvrzení žalobce vztahující se k jinému období věrohodné či nikoliv. Podmínky pro udělení azylu je třeba posuzovat vždy ve vztahu k situaci v zemi původu v době, v níž stěžovatel opustil danou zemi a v jiné, bezpečné zemi požádal o azyl. Pozdější vývoj v zemi původu by mohl být zohledněn pouze v souvislosti s posouzením existence tzv. překážek vycestování (§ 91 zákona o azylu). To ostatně plyne i z ustálené judikatury. Kupříkladu v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2004, č. j. 2 Azs 12/2004 – 40, se praví, že podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu a překážky vycestování podle § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle § 12 zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 zákona o azylu nebo na odůvodněný

strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase. Stěžovatel sice nepožádal o azyl bezprostředně po svém příjezdu do České republiky, ale až po propuštění z výkonu trestu, avšak správní orgán hodnotil věrohodnost jeho výpovědi o důvodech odchodu ze země původu na podkladě zprávy MZ USA týkající se období, kdy mělo dojít k zabití stěžovatelových příbuzných (listopad 2002), po němž následovalo zranění stěžovatele, skrývání se a odjezd ze země. K tomuto období se také měly vztahovat objektivní informace o situaci v zemi původu stěžovatele s důrazem na postavení jeho etnika v oblasti, kde žil, a se zohledněním náboženství, které vyznával, jež si správní orgán vyžádal.

Povinností žalovaného správního orgánu bylo zabývat se náležitě všemi tvrzeními, které stěžovatel v průběhu řízení o udělení azylu uvedl jako skutečnosti pro posouzení jeho práva na azyl významné. Za pomoci dostatečného množství zpráv o situaci v zemi původu, které by byly úplné a obsahovaly pasáže zaměřené na žadatelem akcentované skutečnosti (příslušnost ke konkrétní etnické menšině a náboženství v určité části země), si měl učinit ucelený úsudek o tom, jak reálně vypadala politická a bezpečnostní situace i dodržování lidských práv v dané oblasti v rozhodném období. Na tomto podkladě pak měl hodnotit věrohodnost stěžovatelova příběhu a poté vydat rozhodnutí, v jehož odůvodnění by náležitě vysvětlil, o která zjištění a úvahy je opírá. Nejvyšší správní soud uzavírá, že na základě podkladů, které si o situaci v zemi původu stěžovatele žalovaný opatřil a učinil je součástí správního spisu, lépe řečeno z jejich částí, citovaných v odůvodnění rozhodnutí, nebylo možné učinit závěr, že v jeho případě nešlo o pronásledování. Za zcela nesprávný považuje argument, že se stěžovatel po zabití příbuzných neobrátil se žádostí o pomoc příslušné státní orgány své země, nepožadoval prošetření jeho případu a ani ochranu pro svou osobu. I z oněch fragmentů relevantních zpráv o zemi původu je zřejmé, že vláda nejen že netrestala porušení lidských práv, ale její bezpečnostní složky se ho i samy dopouštěly. Nadto nepřehlednost situace v Pobřeží slonoviny dostatečně ilustruje tvrzení žadatele, které žalovaný nezpochybnil, že když na ulici řekl vojákům, co se v jeho domě stalo a že má strach, bylo mu pažbou zbraně způsobeno zranění na hlavě a upadl do bezvědomí.

S konstatováním žalovaného, že stěžovatel neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, která by správní orgán vedla k závěru, že byl ve vlasti pronásledován, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu, nelze souhlasit. Stěžovatel v souvislosti s incidentem, který se týkal jeho rodiny uvedl i že vedoucí politická strana podezírá obyvatele severní části země z podpory opozice, a proto jsou vojáky bití a zabíjeni. Vyslovil rovněž domněnku, že jeho příbuzní byli zabití pro příslušnost k etniku D. (kam patří i on sám). Reálnou obavu o život může nepochybně vzbudit i to, co se přihodilo příbuzným nebo přátelům osoby, která o azyl žádá, nelze trvat na tom, že by vždy muselo jít o zkušenost osobní. Stěžovatel uvedl řadu skutečností obecně podřaditelných pod ustanovení § 12 písm. b) v souvislosti s § 2 odst. 6 zákona o azylu, které měl žalovaný správní orgán náležitě vyhodnotit co do jejich věrohodnosti, avšak nikoli pouze na podkladě rozporů mezi údaji v jednotlivých výpovědích, ale zejména na pozadí objektivně zjištěné situace v dané oblasti země jeho původu v rozhodné době. Nejvyšší správní soud nesouhlasí s tvrzením žalovaného pojatým do vyjádření ke kasační stížnosti, že stěžovatelovy potíže nedosáhly ani takového charakteru a intenzity, aby je bylo možné považovat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za situace, kdy nebyla přesvědčivě vyvrácena výpověď stěžovatele, že byli v jeho domě vojáky zabití tři členové

jeho rodiny a on sám musel utéci, byl zraněn a musel se skrývat, si jen obtížně lze představit, jaké, když ne tyto potíže, by žalovaný považoval za dostatečně intenzivní a odpovídajícího charakteru pro poskytnutí ochrany formou azylu.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a že při jejím zjišťování byl porušen správní řád v ustanovení § 32 odst. 1 takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost jeho rozhodnutí a pro tyto vady, vytýkané již v žalobě měl Krajský soud v Hradci Králové napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Jelikož byl naplněn důvod kasační stížnosti uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., zrušil Nejvyšší správní soud napadený rozsudek a věc vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rovněž vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde se o kasační stížnosti rozhoduje přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku. Takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). V novém rozhodnutí rozhodne soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. března 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu